

[P. Munch.]

Og hvilke Erfaringer har man da med Hensyn til Muligheden for ved Hjælp af en Valglov paa et Mindretal af Stemmer at skabe et Flertal her i Tinget? Er der nogen virkelig Mulighed for, at et saadant Flertal vilde naa den Handlekraft, den Styrke, som man saa gerne vilde se hos dem, der leder vor Politik?

Jeg tror ikke, vore Erfaringer herhjemme tyder paa det. Vi har haft Tider, hvor Partiet Venstre eller det Parti, der nærmest svarede til det nuværende Venstre, med et Mindretal af Vælgere havde Majoriteten her i Tinget eller havde nøjagtig Halvdelen af Tingets Medlemmer og dermed praktisk talt en Stilling, som om det var Majoritetspartiet. Det var Svaghedstider, Opløsnings- og Forvirringstider netop for det paagældende Parti den Gang.

Og naar vi nu ser ud over Europa, ja, saa ser vi, at eet Sted i Europa har vi en Ordning af den Beskaffenhed. I England, hvor de middelalderlige Traditioner holdes i Hævd og Ære, saa længe der overhovedet er Mulighed for det, har man endnu en ganske primitiv Valglov bevaret og kæmper haardt om dens Afskaffelse. Efter denne Valgordning fik paa sidste Valgdag et Parti, som kun havde et Mindretal af Vælgerne, et meget stort Flertal i Underhuset. Jeg er noget tilbøjelig til at tro, at det er sidste Gang, man fristes til at forsøge noget saadant i England. Den Kolos paa Lærfødder, som det nuværende engelske Regeringsparti danner, har vandret fra Nederlag til Nederlag, lever i en Opløsningstilstand, ser for sig en social Gæring og Uro, staar afmægtig overfor indre sociale Stridigheder i et saadant Omfang, at der saa vist ikke er noget som helst andet end Afskrækkelse at hente fra det politiske Eksempel, man i Øjeblikket har for Øjeovre i England.

Hvis man tænker paa Forholdene her i Danmark, saa vilde jo en Valglov i hvert Fald af den Beskaffenhed, her er Tale om — og det ligger jo nærmest for, selv om Ordføreren for Partiet Venstre betegnede den som en Begyndelse til videre Vandring i samme Retning — ikke give Betingelser for, at et enkelt Parti alene kan blive Flertal her i Salen. Det, der derimod kunde være Udsigt til, vilde være dette, at et enkelt Parti kunde nærme sig stærkt til Flertallet, og at de Partier, der stod som de mindre Partier, vilde blive betydeligt svækkede. Men selv et saadant øget største Mindretal, der overtog Regeringsmagten, vilde staa overfor dette, at det ikke kunde faa en eneste af sine Beslutninger vedtaget, uden at andre

stemte for den. Paa Afstemningsdagen vilde en saadan Regering støttet til sit eget stærke Parti være haabløst Mindretal, hver Gang det ikke var i Stand til at samarbejde med i det mindste en anden Gruppe her i Tinget.

Og da anser jeg et saadant Samarbejde for at være lettere, mere politisk frugtbart, mere egnet til at bringe rimelige Resultater, naar det foregaar mellem Partier, der ikke er alt for stærkt fjernede i Tal, end hvis det ene Parti oven i Købet ved Benyttelse af en Valglov har faaet en uforholdsmæssig Styrke. Man vil ikke — det er menneskeligt, der ligger ikke nogen Bebrejdelse mod nogen deri, og jeg tænker ikke paa det ene Parti mere end det andet i den Henseende — intet Parti, der staar med en saadan Følelse af Styrke, vil undgaa Faren for at stille særlige Krav med en saadan Styrke, at det derigennem vil blive lidet egnet til Samarbejde med andre og lidet egnet følgelig til at lede et politisk Liv under en Tilstand, hvor der nu en Gang ikke er Betingelser for at skabe et Flertal her i Salen. Jeg tror derfor, at Faren for, at noget skal vokse sig alt for stort i Forhold til de naturlige Betingelser, denne Fare, som er en af de største, Menneskene overhovedet kommer til at staa overfor, i hvert Fald i politisk Gerning — og jeg tror at turde sige paa mange andre Omraader —, vilde være styrket gennem en Valgordning baaret af saadanne Tendenser som dem, her er Tale om.

Jeg fraraader altsaa hele det Lovforslag, her foreligger. Mit Parti og jeg er naturligvis parate til en Forhandling i Udvalget om Ændringer i det bestaaende System, ogsaa Ændringer, der gaar ud over selve dette Systems Rammer, hvis man virkelig kan tilvejebringe et andet System, der virker lige saa tilfredsstillende. Men vi maa fastholde, at enhver Ordning skal bringe Mulighed for, at Vælgerne frit og uden Hensyn til Stemmetab og uden at fristes til Alliancer kan stemme paa den Partiretning, som de naturligt føler sig draget til. En Ordning maa det være, der giver fuld Betingelse for, at Tinget kan blive et virkeligt Spejlbillede af den Vælgerbefolkning, for hvilket det skal være Udtryk. Og endelig maa der skabes størst mulig Indflydelse for Vælgerne med Hensyn til Personvalg. Ud fra disse Synspunkter vil vi deltage i den kommende Forhandling.

Knud Kristensen: Da vi sidste Gang her i Folketinget havde et Valglovsforslag til Behandling, tillod jeg mig at fremsætte